

Opinieartikelen voor Postbus BK kunt u sturen naar info@blauwekamer.nl. Teksten zijn niet langer dan 700 woorden. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten en te redigeren.

In zijn artikel 'Boslandbouw voor de burger' (Blauwe Kamer 1-2019) pleit Noël van Dooren voor het koppelen van agrobosbouw en voedselbossen aan de 'aloude traditie van het landgoedontwerp' waar voedselproductie en andere inkomensbronnen 'tot een aantrekkelijk geheel worden gesmeed'. René van Druenen en Esther Vastrick hebben met het 'landerijgoed' al een concept voor een modern landgoed ontwikkeld.

Voedselbos / Landgoed nieuwe stijl is 'landschaps- inclusief'

Berno Strootman, rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving, stelde een paar maanden geleden het begrip 'landschapsinclusiviteit' aan de orde. Volgens hem zijn er veel pilots waarin wordt geëxperimenteerd met natuurinclusieve landbouw (gericht op plaagbestrijding, een gezondere bodem, natte teelten, bloemrijke akkerranden). Dat zijn experimentele pilots die wat hem betreft belangrijk zijn om kennis op te doen, maar die nog niet voldoende zijn. Vooral de toevoeging 'gedragen door het landschap' maakt nu nog nauwelijks onderdeel uit van die pilots, zo stelde hij: 'Met andere woorden: landschapsinclusiviteit speelt vrijwel geen rol. Daarnaast zijn de verschillende pilots ook vaak erg kleinschalig. Door op meer regionale schaal te gaan kijken naar nieuwe perspectieven voor de landbouw, met het landschap als randvoorwaarde, kun je echt op zoek gaan naar nieuwe verdienmodellen voor boeren, streven naar het sluiten van kringlopen op regionale schaal en tegelijkertijd duurzaam investeren in het landschap. Denk hierbij aan groenblauwe dooraderingen, het versterken van cultuurhistorische waarden, de realisatie van recreatieve routes, aanleg en beheer van beplantingselementen, implementeren van ecosysteemdiensten als waterberging, mogelijkheden

onderzoeken voor energiewinning, passend bij/in het landschap, etc.'

Ons concept 'landerijgoed' pas goed bij die omschrijving. Een landerijgoed is bij voorkeur een 25 tot 30 hectare groot productielandschap waarin natuur en landbouw, economie en ecologie, lokale en regionale voedselproductie en het leveren van ecosysteemdiensten worden gecombineerd met functies als zorg, recreatie, energie, educatie, natuurontwikkeling en nieuwe woonomgevingen. Bij het landerijgoed ligt de nadruk dus niet op het individuele product, maar op de complete productiewijze. Niet langer krijgt ieder product afzonderlijk een keurmerk, maar alle producten afkomstig van een landerijgoed samen krijgen hetzelfde eigen keurmerk, en wel op basis van de agro-ecologische wijze waarop ze worden geproduceerd – met onze natuur en ons landschap als uitgangspunten. Natuur- én landschapsinclusief dus, gecertificeerd volgens een landelijk geldend sterrenstelsysteem, en gericht op het creëren van een zorgvuldige en aantrekkelijke overgang tussen stad en platteland en tussen (intensieve) landbouw en natuur. Van Dooren vestigde in zijn artikel al de aandacht op 'de aloude traditie van het landgoedontwerp' en hij staat daarin bepaald niet alleen. Zo beschreef landschapsarchitect Dirk Sijmons in diens vorig jaar voor 'Renaissance van het Platteland' (platform voor nieuwe verbinding tussen stad en platteland) geschreven essay 'Stadslandgoed, nieuwe relaties tussen stad en platteland' al zijn visie op het stadslandgoed. Een broertje van ons landerijgoed, zo bleek al snel uit de gedeelde denkrichtingen.

Om ervoor te zorgen dat bij concepten als het landerijgoed en het stadslandgoed 'landschapsinclusiviteit' al vanaf het prille begin de rol krijgt toebedeeld die zij verdient, moeten landschapsarchitecten daar al vanaf het prille begin bij worden betrokken. Van de uitwerking bijvoorbeeld van verschillende types landerijgoed tot aan het maatwerk per locatie.

Want op het punt van de aan het landerijgoed ten grondslag liggende agrobosbouw, gaat het de komende tijd echt wel ergens over. De realisatie van het Natuurnetwerk Nederland vergt dat de twaalf provincies voor 2027 samen nog zo'n 44.000 hectare nieuwe natuur moeten zien aan te leggen. Terwijl in het klimaatakkoord daar bovenop nog eens wordt ingezet op de aanplant van tienduizenden hectare natuurlijk bos én op de realisatie van ruim 30.000 hectare agrobosbouw tussen nu en 2030. Waar die allemaal moeten komen? Voornamelijk op landbouwgrond. Hoe? Dat is de kernvraag: in ieder geval landschapsinclusief dus en graag op landerijgoederen als het aan ons ligt. Met wie? Roept u maar!

René van Druenen en Esther Vastrick werken bij AgrobosbouwNL

Illustratie Agrobosbouw NL (afkomstig uit animatie van Luka Burhomistrenko)